

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm|| Maii Et Ivnii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258 - 10263

De S. Vualburga virgine.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77393)

HISTORIA S. VVALBVRGÆ VIRGINIS. CO DEX FREGIVS MS. AVTHORIS NOMEN NON HABET:

nos stylo nostro historiam inde transcripsimus, sed aliquanto contractius.

Vitam S. Virginis scripsit Vuolfhardus monachus

*Hasserensis ante multa secula: sed an hæc
ea sit, ignoro.*

DOSTOQVAM Anglorum Deo chara gens beatissimi Maij i.
Gregorij Pontificis maximi studio & opera ad Christia-
nam religionem traducta fuit, multi eorum ob celestis spei
remunerationem in Franciæ regnum peruenerunt. In qui-
bus S. Bonifacius Moguntinæ sedis ob sua merita præfula-
tum adeptus est. Porrò duo fratres germani, Vuillibol-
dus & Vuinniboldus cum sorore sua Deo & hominibus
charissimâ Vualburga cum in has regiones venissent, Vuil-
liboldus à S. Bonifacio ordinatus est Eysterensis Episcopus,
atque angelicam in ea functione ducens vitam, tandem
beatissimè abiit, non obiit: Vuinniboldus autem totum
se Christi seruitio mancipans, mundanaque omnia prorsus respuens, locum, quem
vocant Heydenheim, sibi incolendum sumpsit: ibique precibus vacans continuis,
spe robustus, fide firmus, monasticæ vitæ professionem vsque ad supremum vitæ di-
em admodum strenuè profecutus est, multosque suis exemplis ad benè viuendi studiu-
m perduxit.

S. Vuillibol-
dus i. Eyste-
rensis Epi-
scopus.

Vbi verò Vuinniboldus excessit è viuus, fœminei sexûs decus & ornamentum
Vualburga, omnibus se virtutis præbuit exemplum. Erat enim præfecta virginum
monasterij Heydenheimensis, & materfamilias egregia, quæ postea à Deo impe-
trare quicquid petisset. Accidit aliquando, vt reuertenti illi hora vespertina ab ec-
clesia ad cubiculum suum, Gonmeradus custos ecclesiæ, iam noctis sese intenden-
tibus tenebris, lumen præbere nolleret. Ea verò nihil mora hac iniuria, cum iam cœ-
na Deo sacratarum virginum absoluta, & diuinæ laudes persolutæ essent, ad dor-
mitorium se recepit: & ecce repente tanta illic luminis existit claritas, vt pauimen-
tum ipsum penetrare videretur, permansitque vsque ad nocturnas preces. Stupent
factæ virgines & exultant, accurrunt ad Vualburgam, indicant immensum lumen.
Illa subortis lachrymis, oculos & manus tollit ad cælum, & Tibi, inquit, Domine
IESV Christe, cui humilis ancilla tua ab ipsis incunabulis seruire constitui, pro
hoc beneficio gratias ago: vt qui ad excitandas ancillarum tuarum mihi adhæren-
tium mentes, me indignam hac luce consolari volueris: quod tamen ego non meri-
tis adscribo meis, sed fratrum meorum, famulorum tuorum.

S. Vualbur-
ga Abbatif-
sa Heyden-
heimensis
monasterij.

Miraculū.

Cum ab hac vita migrasset beatissimus Vuinniboldus, Vualburgæ virginis frater,
illa immòdico dolore correpta, die quodam vesperi exiit è monasterio, nullo pe-
nitens de familia monasterij id cognoscente. Venit autem ad aedes cuiusdam homi-
nis opulenti, & ante fores ceu quadam peregrina & ignota sola substitit. Videns
autem illam dominus domus, & nesciens, quænam esset, valdè metuebat cum tota
familia sua, ne à canibus suis discerperetur. Iussit igitur, vt quamprimùm sese indica-
ret. Tum illa, Canes tuos, inquit, ego nihil reformido. Non enim poterunt mordre
Vualburgam. Ille enim, qui me huc adduxit incolument, etiam illasam potest re-
ducere eò, vnde huc adueni: porrò etiam magnum tibi solarium adferet, si toto pe-
ctore credas illum esse summum medicum. Hæc vt audiuit illustris vir, è sede sua pro-
fliens, animo consternatus sciscitabatur, cur virgo nobilis & omnipotentis Dei ancil-
la præ foribus stare voluerit: admodumque reuerenter illam excipiens, officiosissi-
mè & humanissimè tractauit. Cumque incumbendum esset, rogata virgo vbi nocte
dormire vellet, respondit se non nisi in illo velle cubare cubiculo, vbi filia eius gra-
uissimè decumbebat, ita vt iam funeri eius necessaria à parentibus præpararentur.
Tum illis præ nimio dolore eiulantibus, in cubiculum virgo Vualburga ingressa est,
nocteque illa Dominum pro puella deprecans, altera luce eam parentibus sanissi-
mam exhibuit: qui sanè pro tanto miraculo Deo immensas egere gratias, Vualbur-
gæ autem multa obtulere dona, eius precibus obnixè se commendantes. At virgo

Magno ani-
mo conte-
mnit peri-
culum.

Puellâ mo-
ribundam
suis preci-
bus sanat.

Christi dona accipere noluit, soli Christo placere desiderans, cumque super omnia diligens. Inde ad suum regressa monasterium, quanto cumulatiorem in se sensit Dei gratiam, tanto arctiori sese in dies vitæ tradidit. Tandem cum iam mundum & omnes eius cupiditates planè protriuisset, ex hac vita victrix decessit, sepulta honorificentissime in monasterio suo.

Abitè vita.

*Odgero Episcopatum autè Eystatensem obtinente * Otgario venerabili viro, cum in monasterium, in quo sacra virginis corpusculum conditum erat, minori quam par esset studio coleret, quadam nocte per visionem sic eum fertur sacra virgo compellasse: Cur Otgario Deo digne præsul monasterium, vbi humata sum, tam negligentè hæc tenens habuisti? Quotidiè conculcor pedibus vulgi & seruatorum eò aduentantium. Equidem tale tibi præbebo indicium, vnde possis intelligere non rectè te gessisse erga me & domum Dei: & si quidem reum te agnoscas, veniam mereberis. Eam visionem non

Apparet: Otgario Episcopo.

Visionè confirmat euentus.

fuisse vanam, euentus docuit. Nam paulò post cum primùm erecti essent parietes eius fabrica, & iam imponendæ essent trabes, noctu is paries, qui spectabat Aquilonem, repente ad terram vsque collapsus est, magno terrore illato tanti domesticis, quam vicinis. Manè cunctis ad id spectaculum non absque pauore accurrentibus, custos templi, Reginfridus id celerrimè curauit Otgario episcopo nunciandum. Is verè fertiens visionem completam, eò properè venit, & ecclesiam cum multa festinatione instaurauit atque dedicauit. Deinde exacto anno, archipresbyteros suos Valtonem & Alungum cum Hubila sanctimoniali eò misit, vt corpusculum sanctæ virginis summo studio è terra tollerent, atque cum hymnis, campanarumque pulsationibus multaque reuerentia ad Eystatense monasterium apportarent. Factum id est mira populi exultatione vndecimo Calendas Octobris: atque eiusdem antistitis iussu triduo post, id est, octavo Calendas Octobris etiam beati Vuinniboldi reliquiæ inde ad Eystatense cœnobium translatae sunt.

Trasfertur eius corpus.

Itè S. Vuinniboldi.

Accidit autem post hanc S. Vualburgæ translationem, vt propinqui eius, quam diximus, Hubilæ liuore stimulati, tum callidis quibusdam machinationibus, tum etiam vi ab hereditate materna propemodùm eam excluderent. Illa igitur anxia ab Eystatensi Episcopo * Erckenrado petijt sibi copiam fieri reliquiarum S. Vualburgæ, vt si illa maternam suam hereditatem possèet obtinere, eam Christo & ipsi Vualburgæ donaret perpetuò possidendam. Eares sicut Deo authore cœpta fuit, ita etiam felicissimum habuit euentum.

* hunc alij vocant Erckenualdum.

Anno salutis octingentesimo nonagesimotertio, regnante Arnulpho rege, apertum est sepulchrum beatissimæ Vualburgæ in basilica, in qua reposita fuerat sub Otgario Episcopo. Contigit verò miraculum admiratione dignum, euidentissimis probatum testimonijs. Fuit ancilla quædam Friderada nomine, sedulo inseruiens hero suo Ederano & coniugi illius. Correpta autem subito morbo quodam, biduo miserandum in modum vexabatur. Cumque meliusculè cœpisset habere, tanta eam in-

Mira fecim. ngingluuies.

gluuius inuasit, vt nulla posset ciborum copia fames eius expleri. Initiò quidem multa ei alimonia suppeditabatur à propinquis, sed cum illa in dies maiori famis rabie infestaretur, non videbant qua ratione mederi ei possent. Nec ea suis potuit ingredi pedibus, sed humi reptabat. Tandem & ipsi & parentibus eius visum fuit, vt ab hera peterent facultatem S. Vualburgæ oratorium adeundi. Permissum id illi fuit: venit ad ædem, triduanas illic multa instantia offert preces, pedibus sua restituitur incolumitas. Audiunt id herus & hera, ocyùs ad eam aduolant, perpetuè eam beatæ Vualburgæ seruituti addicunt. Abbatissæ munere tum illic fungebatur supra memorata Hubila, quæ id permittere noluit, sed post dies paucos remisit eam iam planè sanam dominis suis. Mox autem vt eò redijt, priori morbo vexata est. Sentiens ergo non bono consilio à monasterio se eductam, ilicò reducta est, perpetuò in monasterio seruitura. Et ecce confestim redit sanitas, sed inexhausta edendi libido manet. Itaque multo ea causa affecta pudore, eius monasterij procuratrici Thieltildæ aperuit morbum suum, vt precibus illius liberaretur. At illa dolens vicem eius, fragmen panis benedicti ei obtinuit à venerabili sacerdote, qui Mundus dicebatur. Quo gustato, ita sensim miro modo cœpit diminui illa ingluuius, vt antea augmentabatur:

Observa hoc.

Incredibilis ingluuius mutatur in incredibilem abstinentiã.

Deinde vsque ad eò omnis cibi appetentia in ea extincta est, vt si quid alimenti sumere vellet, mox rursus euomeret. Rogauit igitur Dei ancillam Thieltildam, vt nullas sibi escas suppeditaret. Illa verò re incredibili nimium obstupefacta, cum sciret humanum corpus

corpus sine alimentis durare non posse, angī animo cœpit, quid ageret. Tandem ad alteram propinquam eius monasterij ecclesiam eam misit, commendans eam procuratrici illius: quæ quidem accuratè eam obseruauit, & ad sex ferè hebdomadas apud se detinuit, quibus illam nihil edisse compertissimum est. Postea venit ad eam inuisendam Thieltilda, didicīq; quid interim actum esset. Cœpit igitur tum minis varijs, tum blandimentis agere eam illa, vt cibum sumeret: Noli, inquit, charissima filia, tam obstinatus animo tibi ipsi imponere: redi ad sanitatem, & cape alimoniam. Quod si aliquo illuderis phantasmate, quæso ne id celes nos. planè enim mihi persuadeo, si abiecta mala verecundia id feceris, fore vt dominæ nostræ precibus adiuueris. Tam acri illa obiurgatione pudefacta, cœpit tentare nū quid posset cibi accipere, sed frustra id fuit: ne tamen ancillæ Dei adhortationes continere videretur, petijt aliquid vilioris sicere sibi porrigi. Factum est ita, & ipsa licet inuita perparum inde hausit, sed mox per nares & oculos tanta vi reiecit, vt cæca efficeretur. Reducta ergo ad monasterium, breuī quidem recuperauit visum, sed de abstinentia prorsus nihil remisit. Abbatissā verò & tota virginum sodalitas ea re valdè obstupescēbant, cōmunicatōque inter se consilio, Episcopum suum adierunt, eiq; eum rem totam explicarunt, eius consiliū expetentes. Ille verò fidem adhibere noluit, sed suspicabatur versutissimi dæmonis fraude delusam, oculos hominum fallere, porò clam aliquid ei soli manenti qualicumque arte alimentari subministrari. Suis igitur in consiliū adhibitis, è monasterio S. Vualburgæ valdè religiosum presbyterum acciuit, eiq; eum grauissimè non semel præcepit, vt illam custodiendam susciperet, diligentissimèque exploraret, num fraude aliqua alijs illuderet. Fecit ille, vt erat iussus, certissimeque comperit rem ita se habere, vt ab illa dicebatur. Tum Episcopus nihil amplius hesitans, certam ei fidem accommodauit. Atque illa deinceps triennio sic permansit, interim nihilo minus pro modulo suo diligēter exequens, quicquid ei operis demandatum fuisset. Quoties autem sacrosanctam Eucharistiam percipere conabatur, nisi statim somno se daret, vomitum passura videbatur. Non ergo iam dubitemus facillimum esse maiestati diuinæ, quod humanæ imbecillitati impossibile sit.

Vide rem miram.

Post hæc * Erckenualdus antistes Eystetensis archipresbyteros suos cum quibusdam alijs bonis viris iussit beatæ Vualburgæ corpus effodere, inuentumque diligenter contrectare. Illi verò cum multa trepidatione, diuinis adhibitis laudibus, fodientes, repperunt gratissimas eius reliquias, easque ceu tenui quodam humore madidas: nec tamen vel puluisculus ex ijs manibus contrectantium potuit adherere. Sublata autem est sacri corpusculi portio quædam, iubente id Episcopo: qua re grauissimè consternati & afflicti sunt Eystatentes: mirificè autem exhilarati, ad quos ea portio deportabatur. Transferebatur enim in monasterium Monheymense, sub hoc Episcopo conditū: cumque sacro pignori puer epilepticus venisset obuiam, & sub illo se curuasset, sanatus est: moxque, vt testati sunt, qui huic rei interfuere, mira illic odoris fragrantia nares omnium & præeuntium & subsequēntium impleuit, ita vt ferre vix possent. Vbi ad locum ventum est, super monasterij altare sacræ reliquiæ depositæ sunt. Nocte proxima adfuit Hubila Abbatissā, tri duoque illic manens, podagra eam dirè cruciante, sopori se dedit. Astitit autem dormienti quidam venerandus senex, Vuillibaldus, vt putatur, Episcopus, aitque ei: Hubila cur dormis? Quare non in templum ingrederis? Respondit illa: Nondum pulsatum est ad nocturnas preces: mihi verò adeò dolent pedes, vt nisi aliorum allata manibus, eò pertingere non possim. Contrà ille: Abi, inquit, ocyus: venit enim in ecclesiam beatus Vuinniboldus, multis eum comitantibus, vultque ex te cognoscere, quo pacto conditam habeas sanctam Vualburgam sororem suam. Confestim surrexit illa, & in basilicam sanissima intrauit, gratias agēs Deo & sanctæ virgini pro tam insperata salute.

* Erckenboldus

Reliquiæ 9. Vualburgæ sudare videtur.

Puer epilepticus sanatur.

Viso Hubilæ Abbatisq;

Sanatus est etiam ad sacræ virginis reliquias quidam puer à primo ortu contractus, cum ei illa apparuisset dormienti, & templum adire iussisset: vbi membris omnibus consolidatus, erexit sese & ambulauit, atque tota reliqua vita sua in eadem ecclesia robustus & incolumis seruiuit. Ibidem curata est fœmina Reginsuinda, membris omnibus adeò debilitata, vt se loco mouere non posset.

Miracula.

Festo die dedicationis ecclesiæ eius, omnes quotannis in ea regione ferias agebant. At mulier quædam Geila ex pago Stofenheimensi, petulanti animo in opus textrinum incumberebat: sed non impunè. Inhæsit enim manui eius glomus & totus lacertus intumuit.

Accidit sanè nuper stupenda res, & propè incredibilis, nisi multorum testimonij
fulciretur. Cùm plurimi vndique ad S. Vualburgæ basilicam cõfluere, quidam inter
eos adfuit habitu peregrino, præ cateris attentius & instantius orans. Id vberim ad-
uertit Hubilã Abbatisã, iussit eũ ad se adduci, percuratãque est ex eo quifnam esset,
aut vòde venisset. At ille, Gratias, inquit, ago Deo omnipotenti, qui sanctissima virgi-
nis Vualburgæ meritis de fœdissima ignominia nota me liberauit: id quod omnes vos,
qui hãc adessis, ex me potius, quàm ab alio discere cupio. Testor autem Deum, quem
nihil later, & sanctam Vualburgam, cuius multa necessitate adactus suffragia expetij,
me non nisi vera dicturum. Anno superiori, quo dira fames multos preffit, duo inopes
eius vitandæ causã peregrè profecti sunt. Illis autẽ obiter quidam ex longinqua regio-
ne comitẽ se adiunxit. Interrogatus ab illis, cuias esset, aut quò iter intenderet, respon-
dit ad S. Vualburgam religionis ergò se proficisci. Tum illi: Et nos, inquit, eò cupi-
mus peruenire, erimusque inter nos non iniucundi focij, & securius itinerum pericula
euitabimus: sed interim nos fame premimur, & præ defectu viriũ agrè pedes promo-
uemus. At ille: Deo, inquit, fratres mei, itineris prolixitatẽ cõmendantes, quaramus
locum aptum, vbi iam appetentẽ meridiẽ paulisper quiescamus, & cibo nos refocille-
mus. Reperto loco, pariter confederunt, & ille de escis suis proferens, obtulit illis.
Comederunt igitur, & sumpto cibo, ait ad illos: Iam etiam somno lassã membra re-
creemus, sed excubias agat vnus ex nobis, ne quid accidat periculi dormientibus. Pro-
bant illi consilium, sed mente maligna. Nam altero è duobus his se dormire simulan-
te, alter vigilabat: tertius, qui se illis adiunxerat, nihil sibi metuens, intrepidus dormi-
ebat. Tum surgentes illi scelesti, hominem innoxium crudelissimè iugularunt: sed cùm
anxios eos haberet, quid facerent de cadauere, tandem alter id in suos sustulit hume-
ros, in aliquem locum auium illud proiecturus. Ecce autem dum illud conatur à suis
deponere humeris, tam tenaciter sibi illud sentit inharere, vt nulla vi id possit à se auel-
lere. Mirè igitur & miserè discruciatur infelix homicida, videns se suum facinus celare
non posse. Interea quidam ei amicus fit obtuius, qui conspecto cadauere non sine mul-
ta admiratione sciscitabatur, vnde id esset. Ille autem tanquam amico fidens, refert
quid actum sit, orat vt suã calamitatis velit misereri. Non cunctatur ille, districto que
ense, brachia cadaveris hominem arctius complectentia etiam articulatim nititur dis-
secare, vt à tanta ignominia amicum liberet. Ibi tum nouum licuit planeque stupen-
dum videre miraculum. Nam simulatque manu sua cadaveris lacertos attigit, eos præ-
cidere volens, etiam ipse tenacissimè adiunctus est cadaveri atque homini illud feren-
ti, ita vt se ab illis abstrahere non possit. Mox igitur ductus pœnitentia, & lugens ob
admissã peccata, toto pectore rogauit Dominum, vt ob beatissimã Vualburgæ virgi-
nis merita suũ miseretur. Cumque sic oraret, & multa sanctæ Vualburgæ nuncupa-
ret vota, multasque funderet lachrymas, absolutus est horribili nexu illo, iamque li-
berè ingrediens, Deum & sanctam Vualburgam laudabat: nec tamen deserebat mise-
rum illum, sed ad Rheni litus vsque eum comitabatur. Quò cùm ventum esset, non fe-
rens alter tum cadaveris pondus, tum intolerabile dedecus, in Rhenum cum cadaue-
re se præcipitem dedit. At verò tam immanem homicidam Rhenus ferre non sustinẽs,
quamprimùm hominem scelestum cum cadauere in litus euomuit. Quare non me-
diocriter terrefactus alter, de sua quidem ereptione gratulans, ob illius verò calamita-
tem illa chrymans, ab eo recessit, & ad S. Vualburgæ monasterium celeri cursu adueni-
ens, quid gestũ esset omnibus enarrauit, paratus etiam sua dicta, si id vellent permittere,
iureiurando cõfirmare. Porro infelix ille homicida, vt aiunt, sæpè quidem voluit beatã
Vualburgæ implorare patrocinia, sed nunquàm ecclesiæ eius potuit fines attingere, vt
vel inde omnes perspicuè possent intellegere, quàm immani se scelere obstinisset, qui
tam procũl à S. Vualburgæ ecclesia arceretur. Viderunt hunc multi tali onustum sar-
cina exanimis corporis, qui tum fuere in viuis, vt ambigi non possit falsum & commen-
titium non esse, cuius tam multi extitere testes.

Ea, quæ hætenus commemorauimus, miracula, diuinitus perpetrata post eleuatio-
nem corpusculi beatæ Vualburgæ virginis, multa sanè admiratione & præconio digna
sunt: at verò diuersis locis alijs toto Francorum regno, quæ eius reliquijs il-
lustrantur, in dies plura celebrioraque fiunt: præstante Domino
nostro IESV Christo, qui viuit & regnat in
infinita secula, Amen.

VIT A

Historia
memorabi-
lis.

Immane &
planè bar-
barum faci-
nus.
Celestis vin-
dicta.

Stupendum
miraculum.

Aliud.

Item aliud.

Item aliud.